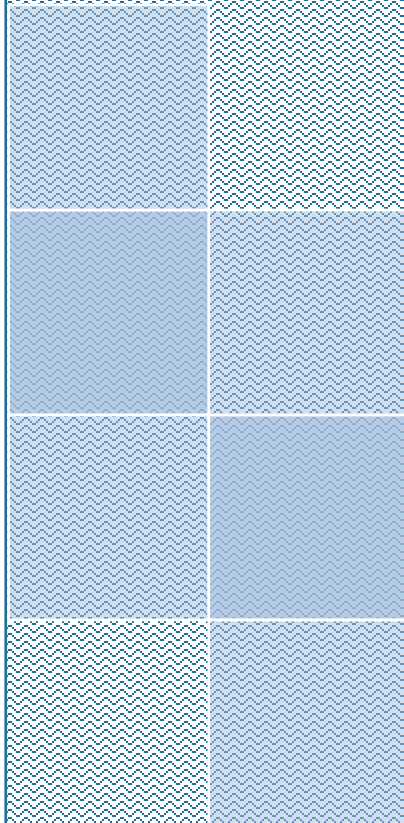

Извјештај о квалитету за Индекс потрошачких цијена, 2019.

Извјештај припремла: Жељка Драшковић
Датум објављивања: 10.03.2021.

САДРЖАЈ

1	УВОД У СТАТИСТИЧКИ ПРОЦЕС И ПРОИЗВОД.....	5
1.1	Намјена истраживања.....	5
1.2	Правни основ и одговорност статистичких институција.....	5
1.3	Коришћене класификације.....	5
1.4	Извјештајна јединица.....	5
1.5	Статистичка јединица посматрања.....	5
1.6	Покривеност и обухват.....	5
1.7	Статистички концепти и дефиниције.....	5
2	РЕЛЕВАНТНОСТ, ПРОЦЈЕНА ПОТРЕБА И ПЕРЦЕПЦИЈА КОРИСНИКА.....	7
2.1	Корисници података статистичког истраживања.....	7
2.1.1	Кључни корисници података из статистичког истраживања.....	7
2.1.2	Процјена корисничких потреба.....	7
2.1.3	Мјерење перцепције и задовољства корисника.....	7
2.2	Комплетност података.....	8
2.2.1	Индикатор квалитета и учинка - Стопа комплетности података (R1).....	8
3	ТАЧНОСТ И ПОУЗДАНОСТ.....	8
3.1	Узорачка грешка.....	8
3.1.1	Индикатор квалитета и учинка – Узорачка грешка (A1).....	8
3.1.2	Активности за смањење узорачких грешака.....	8
3.2	Неузорачке грешке.....	8
3.2.1	Неузорачке грешке - Грешке обухвата.....	8
3.2.1.1	Индикатор квалитета и учинка - Стопа прекомјерног обухвата (A2).....	8
3.2.1.2	Индикатор квалитета и учинка – Удио заједничких јединица (A3).....	8
3.2.1.3	Грешка недовољног обухвата.....	8
3.2.1.4	Мјере за смањење грешака обухвата.....	9
3.2.2	Неузорачке грешке - Грешке мјерења.....	9
3.2.2.1	Разлози за настанак грешака мјерења.....	9
3.2.2.2	Мјере за смањење броја грешака мјерења.....	9
3.2.3	Неузорачке грешке - Грешке неодговора.....	9
3.2.3.1	Индикатор квалитета и учинка - Стопа неодговора јединица (A4).....	9
3.2.3.2	Индикатор квалитета и учинка - Стопа неодговора варијабле (A5).....	10
3.2.3.3	Поступци у случају неодговора.....	10
3.2.3.4	Поступци за смањење стопе неодговора.....	10
3.2.4	Ревизије.....	10
3.2.4.1	Индикатор квалитета и учинка - Просјечна величина ревизије података (A6).....	10
3.2.5	Импутација.....	10
3.2.5.1	Индикатор квалитета и учинка - Стопа импутираних података (A7).....	10
4	ПРАВОВРЕМЕНОСТ И ТАЧНОСТ ОБЈАВЉИВАЊА.....	11
4.1	Правовременост објављивања.....	11
4.1.1	Индикатор квалитета и учинка - Правовременост првих резултата (TP1).....	11
4.1.2	Индикатор квалитета и учинка - Правовременост коначних резултата (TP2).....	11
4.2	Тачност објављивања.....	11
4.2.1	Индикатор квалитета и учинка – Тачност објављивања (TP3).....	11
4.3	Разлози за већа кашњења и мјере за побољшање правовремености и тачности.....	11
5	УСКЛАЂЕНОСТ И УПОРЕДИВОСТ.....	11
5.1	Усклађеност.....	11
5.1.1	Индикатор квалитета и учинка - Усклађеност између различитих извора података (CN1).....	12
5.1.2	Разлози за већа одступања.....	12
5.2	Упоредивост.....	12
5.2.1	Индикатор квалитета и учинка – Неподударност упоредивих статистика (CC1).....	12
5.2.2	Индикатор квалитета и учинка - Дужина упоредивих временских серија (CC2).....	12
5.2.3	Прекиди у временским серијама.....	12

5.3	Географска упоредивост.....	12
5.3.1	<i>Упоредивост с осталим чланицама Европског статистичког система</i>	12
6	ДОСТУПНОСТ И РАЗУМЉИВОСТ, ФОРМАТ ДИСЕМИНАЦИЈЕ.....	12
6.1	Саопштења у којима се објављују подаци	12
6.2	Публикације у којима се објављују подаци	12
6.3	Онлајн база података	13
6.4	Пристап микроподацима	13
6.5	Доступност методолошке документације	13
6.6	Мјере за побољшање разумљивости дисеминираних резултата	13
6.7	Индикатор квалитета и учинка – Коришћење (консултовање) сетова података (АС1)	13
6.8	Индикатор квалитета и учинка – Коришћење (консултовање) метаподатака (АС2).....	13
6.9	Индикатор квалитета и учинка - Стопа комплетности метаподатака (АС3)	13
7	ТРОШКОВИ ИСТРАЖИВАЊА И ОПТЕРЕЋЕНОСТ ДАВАЛАЦА ПОДАТАКА	14
7.1	Трошкови провођења статистичког истраживања	14
7.2	Оптерећеност давалаца података	14
7.3	Мјере за смањивање трошкова и оптерећености.....	14
8	ПОВЈЕРЉИВОСТ	14
8.1	Повјерљивост - политика	14
8.2	Повјерљивост – поступање са подацима	14
9	СТАТИСТИЧКА ОБРАДА	15
9.1	Извор података	15
9.2	Учесталост прикупљања података.....	15
9.3	Прикупљање података	15
9.4	Валидација података	15
9.5	Компилација података	16
9.6	Прилагођавања.....	16
9.6.1	<i>Сезонско прилагођавање</i>	16

1 УВОД У СТАТИСТИЧКИ ПРОЦЕС И ПРОИЗВОД

1.1 Намјена истраживања

Индекс потрошачких цијена (ИПЦ) мјери промјене просјечног нивоа цијена производа и услуга финалне, монетарне потрошње домаћинстава на територији Републике Српске, чија је основна намјена да праћењем динамике у промјенама нивоа цијена обезбиједи мјеру службене инфлације у Републици Српској.

ИПЦ је намијењен још и за усклађивање плата према колективним уговорима, пензија и социјалних давања, за очување вриједности код уговора с индексним клаузулама, омогућује упоређивање стопе инфлације с другим земљама или упоређивање кретања цијена унутар земље између појединих подручја, те служи као основ за дефлационирање макроекономских агрегата у статистици националних рачуна.

1.2 Правни основ и одговорност статистичких институција

Статистичко истраживање Индекс потрошачких цијена у Републици Српској за 2019. годину, проводи се на основу Статистичког програма Републике Српске за период 2018-2021 (Одлука Народне скупштине Републике Српске бр. 02/1-021-173/18 о усвајању Статистичког програма »Службени гласник Републике Српске« број 21/18) и Закона о статистици Републике Српске (»Службени гласник Републике српске« број 85/03).

1.3 Коришћене класификације

За обрачун индекса користи се међународна класификација личне потрошње према намјени (Classification of Individual Consumption by Purpose-COICOP).

1.4 Извјештајна јединица

Извјештајне јединице чине изабарана продајна мјеста у којима се продају робе и услуге намијењене крајњој потрошњи домаћинстава, занатске и друге самосталне предузетничке радње намијењене продаји производа и/или пружању услуга за потребе домаћинстава, као и јавна предузећа која пружају услуге на територији Републике Српске.

1.5 Статистичка јединица посматрања

Како су предмет истраживања цијене производа и услуга крајње монетарне потрошње домаћинстава, тзв. потрошачке цијене, јединицу посматрања чине одабрани производи и услуге који су, заправо носиоци главног статистичког обиљежја- цијене као предмета истраживања.

1.6 Покривеност и обухват

Репрезентативну листу производа и услуга тзв. корпу чине производи и услуге које купују и троше домаћинства ради подмирења својих личних потреба и чије учешће у укупној потрошњи прелази 0,1%. Структура потрошње добија се из Анкете о потрошњи домаћинстава, а листа производа и услуга редовно се ажурира како би се очувала репрезентативност с обзиром на промјене у навикама потрошача у погледу куповине. У 2019. години, потрошачке цијене су се пратиле на основу репрезентативне листе од 616 производа и услуга.

1.7 Статистички концепти и дефиниције

Агрегатни индекси: индекси који су израчунати као пондерисани просједи елементарних индекса, а односе се на хијерархијске позиције почевши од нивоа производа.

Агрегирање (индекса): комбинација повезаних категорија, обично унутар заједничке гране хијерархије, која пружа информације на ширем нивоу него што је онај на којем су извршена посматрања.

Базна цијена: цијена из базног периода (у случају ИПЦ децембар претходне године).

Базни индекси: индекси који се израчунавају у односу на дефинисани базни период (у случају ИПЦ $\emptyset 2010=100$).

Базни период: временски период чији се прикупљени подаци користе као основа за израчунавање индекса или других односа (децембар претходне године или $\emptyset 2015=100$).

Врста: детаљно дефинише специфичност одабраног производа у продајном мјесту, а у складу са заданим описом. (Нпр. за свјеже воће и поврће то су природне врсте, док су за апарате за домаћинство то техничке карактеристике.)

Елементарна ставка: појединачан производ који је идентификовао сниматељ у погледу специфичне врсте, марке, паковања и продајног мјеста. За сваки производ се одређује одговарајућа квота-број снимљених елементарних цијена.

Елементарни индекс: индекс елементарне ставке.

Јединица мјере: мјерна јединица којој су придружене вриједности и у којој је изражена прикупљена количина појединачног производа.

Картице: упитници који се попуњавају на терену.

Корпа производа: листа изабраних производа и услуга за коју се прикупљају цијене. Одабрана је с циљем представљања најчешћег понашања потрошача у погледу њихове финалне потрошње.

Ланчани индекс: индекси који су повезани усвојеним заједничким референтним периодом за тзв. калкулативне индексе -децембар претходне године.

Малопродајна цијена: цијена коју плаћају домаћинства с циљем набавке појединачних роба и услуга новчаним трансакцијама на територији Републике Српске. Прикупљају се малопродајне цијене које су стварно плаћене у моменту одвијања процеса куповине, укључујући све порезе, а искључујући евентуалне субвенције на производе.

Марка: одредница за идентификовање произвођача или специфичног имена/знака производа.

Микроподаци: прикупљене цијене елементарних ставки, агрегирани елементарни индекси

Пондери: вриједности којима се изражава важност (учешће) производа у корпи и по којима се израчунавају агрегатни индекси као пондерисани просједи, почевши од елементарних индекса. Базирани су на подацима повезаним с финалном потрошњом домаћинстава и на подацима о процијењеном броју становника према резултатима АПД анкете.

Прикупљена количина: специфична количина у којој се производ продаје, изражена је у различитим јединицама мјере.

Продајно мјесто: продавнице, тржнице, и др. трговинске радње у којима се прикупљају цијене.

Производ: било који производ или услуга намијењен за личну потрошњу становништва који се може купити, општи назив за производе и услуге.

Просјечни подаци: средње вриједности које су израчунате на бази прикупљених елементарних података (просјечне цијене или просјечни индекси који се односе на специфични производ).

Референтни базни индекси: индекси израчунати на бази 2010. године (референтна база за индексе)

Референтни индексни период: период за који је индексна база=100.

Референтни период цијена: период у којем је вреднована цијена и у односу на коју се рачунају ланчани индекси (уобичајено за ИПЦ овај период је децембар претходне године).

Референтни период пондера: период из којег су израчунати трошкови са циљем израчунавања пондера.

Репрезентативна ставка: производ на најнижем нивоу агрегације, односно производ у продајном мјесту на једној географској локацији за који се може процијенити пондер.

Серије: сет елементарних цијена одређен по сваком производу (појединачна цијена за појединачан артикл, одређене марке, врсте и паковања, у појединачном продајном мјесту).

Стопа промјене: промјена цијене у текућем периоду у поређењу са цијеном истог артикла из ранијег (дефинисаног) периода, изражена у процентима.

Фреквенција прикупљања: учесталост прикупљања елементарних цијена (за ИПЦ једном и/или два пута мјесечно)

Цијена прије замјене: цијена замјенског производа из претходног мјесеца.

2 РЕЛЕВАНТНОСТ, ПРОЦЈЕНА ПОТРЕБА И ПЕРЦЕПЦИЈА КОРИСНИКА

2.1 Корисници података статистичког истраживања

2.1.1 Кључни корисници података из статистичког истраживања

У складу са основном намјеном Индекса потрошачких цијена- мјера службене инфлације у земљи, корисници података потрошачких цијена могу се подијелити на спољашње и унутрашње, односно на кориснике изван и унутар Завода. Од спољашњих корисника то су Влада Републике Српске, појединачна министарства и друга тијела државне управе, затим привредне коморе, пословни субјекти, економски институти, банке, разна удружења, невладине организације, академска заједница, самостални истраживачи и др.

За интерне сврхе, подаци потрошачких цијена највише се користе за дефлационирање националних рачуна.

2.1.2 Процјена корисничких потреба

Корисничке потребе највише се виде по броју захтјева који се односе на стопу инфлације за различите временске периоде, за које се рачунају индекси потрошачких цијена, укључујући и временске серије података. Индекс потрошачких цијена је дизајниран претежно у сврху анализа и индексација за потребе домаће економије, мада се дијелом ослања и на међународно упоредиве методолошке основе које се односе на неке основне концепте и дефиниције, као што је рашчлањеност по одјељцима међународне класификације потрошње, периодика, рачунање микроиндекса, рачунање просјечних величина према геометријској средини, употреба референтног периода како за цијене, тако и за индексе и сл.

2.1.3 Мјерење перцепције и задовољства корисника

Задовољство корисника статистичким подацима мјери се општом Анкетом о задовољству корисника података Републичког завода за статистику РС. Завод је 2017. године провео Анкету о задовољству корисника и резултати су доступни на званичној интернет страници Завода http://www.rzs.rs.ba/front/article/2699/?left_mi=306&add=306 Не обавља се посебно мјерење задовољства корисника подацима о потрошачким цијенама.

2.2 Комплетност података

2.2.1 Индикатор квалитета и учинка - Стопа комплетности података (R1)

Иако статистика Индекса потрошачких цијена првенствено покрива потребе националних економија и није предмет употребе у оквиру ЕСС као што је то Хармонизовани индекс потрошачких цијена, стопа комплетности података (R1) је 100%. Индекси потрошачких цијена су једина статистика у оквиру истраживања.

3 ТАЧНОСТ И ПОУЗДАНОСТ

3.1 Узорачка грешка

3.1.1 Индикатор квалитета и учинка – Узорачка грешка (A1)

Индикатор није примјенљив, с обзиром на то да се истраживање проводи на циљаном, (репрезентативном) узорку, односно да узорак није случајан. Изабран је са сврхом задовољавања специфичних циљева. Минимални стандарди за одређивање циљаног узорка ИПЦ-а подразумевају да свака категорија на нивоу 4 цифре СОICOP класификације треба да садржи довољно елементарних агрегата који могу да пруже слику њеног кретања у популацији- процјењеној као поузданој и упоредивој. Усвојен је основни принцип избора са циљем осигуравања репрезентативности понашања потрошача у смислу обухвата (најчешће купљени производи, најчешће посјећивана продајна мјеста, најпродаваније услуге и сл.).

3.1.2 Активности за смањење узорачких грешака

Непримјенљиво.

3.2 Неузорачке грешке

3.2.1 Неузорачке грешке - Грешке обухвата

3.2.1.1 Индикатор квалитета и учинка - Стопа прекомјерног обухвата (A2)

Не рачуна се стопа прекомјерног обухвата. У случају потрошачких цијена грешке обухвата сведене су на минимум, због тога што се и код обухвата продајних мјеста и код обухвата листе производа и услуга (тзв. корпе) циљано тражи репрезентативност. Репрезентативност се осигурава избором оних продајних мјеста у којима се одвијају најчешће куповине од стране потрошача, избором најчешће купљених производа и услуга и сл. Број продајних мјеста, која су на почетку сваке календарске године одабрана за прикупљање цијена је фиксан током године, односно сваки мјесец је потребно сакупити исти број серија (елементарних цијена). С друге стране, у складу с методолошким рјешењима врши се замјена продајних мјеста увијек када одабрано продано мјесто постане нерелевантно за праћење цијена. Исто је и код обухвата производа и услуга који се прате током године. У складу са методологијом, обављају се замјене у свим случајевима када одабрани артикли постану недоступни или нерепрезентативни са становишта најпродаванијих артикала.

3.2.1.2 Индикатор квалитета и учинка – Удио заједничких јединица (A3)

Не примјењује се.

3.2.1.3 Грешка недовољног обухвата

Не примјењује се.

3.2.1.4 Мјере за смањење грешака обухвата

Осим методолошких рјешења која се односе на замјене (поменуто у дијелу 3.2.1.1) врши се и редовно годишње ажурирање описа производа и услуга како би били у складу с промјенама у потрошачким навикама.

3.2.2 Неузорачке грешке - Грешке мјерења

3.2.2.1 Разлози за настанак грешака мјерења

Грешке у мјерењу су могуће у фазама прикупљања података на терену, као и при уносу података од стране сниматеља или особе која уноси податке. Упитници и сва методолошка упутства су достављени сниматељима, а са њима се одржава редован контакт у циљу минимизације грешака. Најчешћи разлози за настанак грешака мјерења могу бити:

- недовољна информисаност у погледу снабдјевености и асортимана производа унутар продајног мјеста,
- лош одабир конкретног артикла, а самим тим и цијене,
- недовољно ангажовање да се пронађе адекватна замјена,
- непажња приликом снимања или уноса података, али и
- отпор и неприхватање сарадње у сврху давања статистичких података од стране продајног особља у мјестима снимања цијена.

3.2.2.2 Мјере за смањење броја грешака мјерења

Прву контролу података врше сами сниматељи цијена на терену који имају обавезу да исправно забиљеже сваку цијену у складу са методолошким смјерницама, као и да исправно забиљеже сваку евентуалну промјену марке, врсте, количине или продајног мјеста. Након тога, приликом уноса података слиједе се логичко-рачунске контроле програма за уноси обраду података, при чему се код сваког одступања цијене изнад 10% појављује упозорење и тражи верификација унесене цијене. Након што се комплетира унос у базу података, врше се остале контроле које се односе на: комплетност уноса података тј. да ли је нека цијена једнака 0, на контролу цијена које су забиљежиле неоправдано високу промјену у односу на претходно прикупљену цијену, на контролу умањења цијена већих од 50%, затим на којим шифрама производа је дошло до замјене марке, врсте, продајног мјеста или количине, те контролу стопе промјене цијене сваког артикла у односу на претходни мјесец. У свим сличајевима када цијена значајно одступа од претходно снимљене, а да при том не постоји оправдано објашњење, за такво одступање сниматељи се враћају на терен ради накнадне провјере. Све грешке при снимању и уносу се исправљају прије израчунавања индекса и просјечних цијена, да би се избјегле накнадне ревизија израчунатих индекса.

Методологија прикупљања и обраде података за индексе потрошачких цијена је добро документована, одржавају се редовни контакти са сниматељима како би им се појасниле евентуалне недоумице и измјене, чиме се онемогућује погрешно тумачење методологије. Будући да су сниматељи у сталном контакту са продајним мјестима, имају могућност да унапријед добију све релевантне информације везане за праћење цијена - попут информација о евентуалном затварању продајног мјеста, раскиду уговора са добављачима одређених марки производа, разлозима промјене цијене или описа производа и сл. Зато је врло важно ангажовати особе са искуством у овом послу јер честе замјене сниматеља цијена могу негативно утицати на смањење грешака мјерења.

3.2.3 Неузорачке грешке - Грешке неодговора

3.2.3.1 Индикатор квалитета и учинка - Стопа неодговора јединица (А4)

Због фиксног броја серија (појединачна цијена по продајном мјесту) које је потребно снимити сваки мјесец и методолошких рјешења према којима се врше одређене врсте замјена и/или импутација, неодговора јединица практично нема. Број продајних мјеста, која су на почетку сваке календарске

године одабрана за прикупљање цијена је фиксан током године, односно сваки мјесец је потребно сакупити исти број серија.

3.2.3.2 Индикатор квалитета и учинка - Стопа неодговора варијабле (A5)

Што се тиче неодговора варијабле, такође стопа неодговора износи 0%. Број цијена које је потребно снимити сваког мјесеца је фиксан и одређен је према унапријед дефинисаним квотама елементарних цијена за сваку репрезентативну ставку, на почетку сваке године.

3.2.3.3 Поступци у случају неодговора

У случају неодговора јединица: У складу с методолошким рјешењима, ако се ради о привременој затворености продајног мјеста врши се процјењивање (импутација) цијена, уз дефинисано временско ограничење импутације (до два мјесеца максимално). У случају да одабрано продано мјесто постане трајно недоступно или неадекватно за праћење цијена, онда се ради замјена таквог мјеста снимања.

У случају неодговора варијабле: За цијене које су привремено недоступне врши се процјена цијене (једнака претходно снимљеној цијени) уз јасно дефинисан временски период за процјењивање (максимално два мјесеца) док се у случајевима трајне недоступности производа/услуге, ради замјена за најсличнији артикл у оквиру заданог описа производа. Када се ради о недоступности производа, а у питању су сезонски пољопривредни производи, онда се према методолошким смјерницама ради импутација, тако што се преноси цијена из претходног периода, уз максималну дужину трајања сезоне.

3.2.3.4 Поступци за смањење стопе неодговора

Добар избор репрезентативних производа и услуга и према томе адекватних продајних мјеста.

3.2.4 Ревизије

3.2.4.1 Индикатор квалитета и учинка - Просјечна величина ревизије података (A6)

Мјесечни индекси нису били предмет ревизија.

3.2.5 Импутација

3.2.5.1 Индикатор квалитета и учинка - Стопа импутираних података (A7)

Стопа импутираних података у 2019. години (број импутираних цијена за које се не ради замјена)

назив	јан	феб	мар	апр	мај	јун	јул	авг	сеп	окт	нов	дец	годишњи просјек
Број јединица за које је вриједност варијабле Y импутирана	416	412	505	613	555	491	463	501	454	427	438	464	478,25
Број јединица за које је вриједност варијабле Y остала непромијењена	9337	9341	9248	9140	9198	9262	9290	9252	9299	9326	9315	9289	9274,75
Стопа импутираних података (%)	4,3	4,2	5,2	6,3	5,7	5,0	4,7	5,1	4,7	4,4	4,5	4,8	4,91

4 ПРАВОВРЕМЕНОСТ И ТАЧНОСТ ОБЈАВЉИВАЊА

4.1 Правовременост објављивања

4.1.1 Индикатор квалитета и учинка - Правовременост првих резултата (TR1)

Индикатор (TR1) се не израчунава с обзиром на то да се објављују само коначни подаци.

4.1.2 Индикатор квалитета и учинка - Правовременост коначних резултата (TR2)

Правовременост објављивања мјесечних података за Индекс потрошачких цијена у 2019. години

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Просјек
Датум објаве коначних резултата	22.02.	22.03.	22.04.	22.05.	24.06.	22.07.	22.08.	23.09.	22.10.	22.11.	23.12.	22.01. 2020.	/
Временски размак (број дана)	T+22	T+22	T+22	T+22	T+24	T+22	T+22	T+23	T+22	T+22	T+23	T+22	T+22,3

Годишњи просјек правовремености објављених коначних резултата износи 22,3 дана.

4.2 Тачност објављивања

4.2.1 Индикатор квалитета и учинка – Тачност објављивања (TR3)

Индикатор за произвођаче статистика

Подаци о тачности објављивања мјесечних података за Индекс потрошачких цијена у 2019. години

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Просјек
Најављени датум објављивања (према Календару публикација)	22.02.	22.03.	22.04.	22.05.	24.06.	22.07.	22.08.	23.09.	22.10.	22.11.	23.12.	22.01. 2020.	/
Стварни датум објављивања	22.02.	22.03.	22.04.	22.05.	24.06.	22.07.	22.08.	23.09.	22.10.	22.11.	23.12.	22.01. 2020.	/
Временски размак (број дана)	T+0	T+0	T+0	T+0	T+0	T+0	T+0	T+0	T+0	T+0	T+0	T+0	T + 0

Тачност објављивања (TR3- годишњи просјек) износи T+0.

Индикатор за кориснике статистика:

Стопа тачности објављивања података износи 100%.

4.3 Разлози за већа кашњења и мјере за побољшање правовремености и тачности

Није било кашњења између најављеног и стварног датума објаве.

5 УСКЛАЂЕНОСТ И УПОРЕДИВОСТ

5.1 Усклађеност

5.1.1 Индикатор квалитета и учинка - Усклађеност између различитих извора података (СН1)

Није примјенљиво, не користи се више различитих извора података.

5.1.2 Разлози за већа одступања

Није примјенљиво.

5.2 Упоредивост

5.2.1 Индикатор квалитета и учинка – Неподударност упоредивих статистика (СС1)

Није примјенљиво, нема упоредних (референтних) статистика.

5.2.2 Индикатор квалитета и учинка - Дужина упоредивих временских серија (СС2)

Дужина упоредивих временских серија износи 180 мјесеци, (јануар 2005. - децембар 2019.)

5.2.3 Прекиди у временским серијама

Прекид у временским серијама података резултат је промјена у годинама, у којима се мијења референтна база за индексе. (углавном сваке 5 године мијења се референтна година).

5.3 Географска упоредивост

5.3.1 Упоредивост с осталим чланицама Европског статистичког система

Није релевантно, осим у случају Хармонизованог индекса потрошачких цијена. (ИПЦ се искључиво користи за националне потребе.)

6 ДОСТУПНОСТ И РАЗУМЉИВОСТ, ФОРМАТ ДИСЕМИНАЦИЈЕ

6.1 Саопштења у којима се објављују подаци

Индекси потрошачких цијена се објављује путем мјесечног саопштења који садржи најважније резултате у сумарном прегледу -табела индекса на укупном нивоу, на нивоу главних одјељака (12) и на нивоу главних група потрошње (43) према класификацији СОИСОР у односу на различите временске периоде. Подаци мјесечних статистичких саопштења су доступни у pdf i xlsx формату на веб страници Завода, у оквиру секције:

<https://www.rzs.rs.ba/front/category/19/148/?&add=None>

6.2 Публикације у којима се објављују подаци

Поред мјесечних саопштења, индекси потрошачких цијена објављују се и у сљедећим публикацијама:

- Мјесечни статистички преглед, текући индекси у односу на различите временске термине, за укупан индекс и за главне категорије потрошње према класификацији СОИСОР. Подаци су доступни на веб страници Завода:
<https://www.rzs.rs.ba/front/category/323/>
- Статистички билтен цијена, садржи годишње податке, односно индексе на детаљнијем нивоу (до нивоа класе према класификацији СОИСОР), а подаци су доступни на веб страници Завода:
<https://www.rzs.rs.ba/front/category/19/149/?&add=None>

- Статистички годишњак Републике Српске, садржи вишегодишње податке за индексе потрошачких цијена, доступне на web страници Завода:
http://www.rzs.rs.ba/front/category/8/?left_mi=287&add=287
- Ово је Република Српска, садржи основне податке о инфлацији за годину за које се публикују подаци, доступни на web страници Завода:
http://www.rzs.rs.ba/front/category/308/?left_mi=288&add=288

6.3 Онлајн база података

Индекси потрошачких цијена доступни су и на онлајн базама података Завода, у оквиру рубрике цијене:

<http://www3.rzs.rs.ba:8080/rzs/faces/indicators.xhtml>

6.4 Приступ микроподацима

Индивидуални подаци потрошачких цијена су заштићени тј. подлијежу општим законским оквирима повјерљивости и искључиво се користе у статистичке сврхе (Закон о статистици Републике Српске „Службени гласник Републике Српске“, број 85/03). Када су у питању микроподаци, услови према којима одрђени корисници могу имати приступ микроподацима и начини заштите повјерљивих података (статистичка заштита индивидуалних и агрегираних података) детаљно су регулисани Правилником о заштити повјерљивих података Републичког завода за статистику.

6.5 Доступност методолошке документације

Методолошки документи и најважније информације у вези са истраживањем доступни су у електронском облику као и у папирном формату, односно у форми публикације. Онлајн методологија се налазе на web страници Завода:

<http://www.rzs.rs.ba/front/category/19/147/?&add=None>

6.6 Мјере за побољшање разумљивости дисеминираних резултата

У свакој публикацији налази се кратак преглед основних методолошких информација (цврха и циљ истраживања, извори и начини прикупљања података, обухват, основне класификације и формуле и сл.).

6.7 Индикатор квалитета и учинка – Коришћење (консултовање) сетова података (AC1)

Недоступно.

6.8 Индикатор квалитета и учинка – Коришћење (консултовање) метаподатака (AC2)

Недоступно.

6.9 Индикатор квалитета и учинка – Стопа комплетности метаподатака (AC3)

Стопа комплетности метаподатака (ESMS) за Индекс потрошачких цијена у 2019. години износи 100%.

7 ТРОШКОВИ ИСТРАЖИВАЊА И ОПТЕРЕЋЕНОСТ ДАВАЛАЦА ПОДАТАКА

7.1 Трошкови провођења статистичког истраживања

Трошкови везани за истраживање потрошачких цијена, посматрамо преко трошкова рада тј. броја употребљених сати рада особа ангажованих на терену, уносу података и обради.

Број утрошених часова рада (прикупљање, унос, контрола цијена, и обрада података)	18648
Материјални трошкови (штампање и слање образаца на терен)	Нису расположиви/ незнатни
Годишњи број образаца (картица) на којима се снимају цијене	9753

7.2 Оптерећеност давалаца података

Непримјенљиво, проводи се врста анкетног истраживања, односно прикупљања цијена.

7.3 Мјере за смањивање трошкова и оптерећености

Мјере за смањење оптерећености анкетара који прикупљају податке на терену, односиле би се на могућности прикупљања цијена путем веће доступности званичних цјеновника, извјештаја о промету из трговинских ланаца тзв. Scanner data и информација на званичним web страницама продајних мјеста, предузећа и институција који пружају услуге под условом да се редовно ажурирају.

8 ПОВЈЕРЉИВОСТ

8.1 Повјерљивост - политика

Обезбјеђење заштите и повјерљивости података који се прикупљају у сврху рачунања Индекса потрошачких цијена обавља се у складу са Законом о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 85/03), Правилником о заштити повјерљивих података Републичког завода за статистику и другим важећим прописима из области заштите и повјерљивости података, међу које спада и Закон о заштити личних података („Службени гласник БиХ“ бр.49/06).“

8.2 Повјерљивост – поступање са подацима

У свим фазама процеса израде Индекса потрошачких цијена води се рачуна о повјерљивости и статистичкој заштити података. У том смислу статистичко особље је дужно поступати у складу са одредбама Закона о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 85/03) о повјерљивости и заштити података. Једна од мјера у вези са повјерљивошћу података се обезбјеђује и писаном изјавом о заштити и чувању тајности статистичких података, што је обавеза свих запосленика Завода. Такође, у свим писаним документима у којима се траже информације у статистичке сврхе обавезно се наводе чланови законских одредби којима је регулисана ова област, а заштита података се обезбјеђује и употребом лозинки за приступ сваком рачунару у Заводу. Детаљне мјере статистичке заштите података су описане у Правилнику о заштити повјерљивих података Републичког завода за статистику Републике Српске.

9 СТАТИСТИЧКА ОБРАДА

9.1 Извор података

Подаци потребни за израчунавање индекса потрошачких цијена прикупљају се на бази циљаног узорка, којим се у 2019. години прикупљало 9753 појединачних цијене, у шест градова Републике Српске. Такође, неопходан извор података потребних за компилацију индекса јесте Анкета о потрошњи домаћинства (АПД) из које се обезбјеђују вриједност и структура просјечне потрошње.

9.2 Учесталост прикупљања података

Периодика прикупљања података је на мјесечној основи.

9.3 Прикупљање података

Цијене се прикупљају у изабраним малопродажним локацијама као што су: продавнице широке потрошње - супермаркети, хипермаркети и сл. затим специјализоване трговине, малопродажни локали у тржним центрима, тржнице (тзв. зелене пијаце), комунална предузећа, предузећа из области телекомуникација и друга предузећа и предузетници који пружају услуге домаћинствима. Највећи број цијена се прикупи директним снимањем на терену, док се мањи дио цијена прикупи путем интернет странице овлаштеног пружаоца услуга, путем јединственог ценовника и сл. Сниматељи цијена од Завода добијају спецификације (тзв. картице) с најважнијим информацијама: опис производа/услуге, одговарајуће СОICOP шифре, те задате јединице мјере, на основу којих самостално бирају конкретан производ чију ће цијену и детаљнији опис снимати у одређеном продајном мјесту. Одабир конкретног производа треба да је у складу са критеријем најпродаванијег производа. У упитник се уносе и додатне карактеристике производа, као и информације о евентуалним замјенама. Такав начин снимања, по којем се прати увијек исти производ док год се сматра најпродаванијим омогућује праћење промјена цијена између најмање два периода. За потребе индекса потрошачких цијена, снимање се врши сљедећих дана у мјесецу:

- за пољопривредне производе који се продају на тржницама цијене се прикупљају два пута мјесечно, у првој и трећој седмици у мјесецу,
- цијене бензина се прикупљају, такође у првој и трећој седмици у мјесецу и то на исти дан.
- за све остале производе цијене се, у складу са важећим европским стандардима, прикупљају једанпут мјесечно (између 1. и 21. у мјесецу) с тим да је потребно одржавати исти интервал између прикупљања цијена.

9.4 Валидација података

Валидација података се проводи током уноса и након уноса, путем логичких контрола које су унапријед дефинисане у оквиру саме апликације. Тако нпр. за све цијене које одступају од +/- 10% тражи се забиљешка при уносу података, док се након обављеног уноса врши провјера више појединачних параметара као што су:

-потпуност уноса цијена тј. да ли је нека цијена једнака 0,

-контрола стопе промјене сваког артикла у односу на претходни мјесец,

-контрола цијена које су забиљежиле неоправдано високу промјену у односу на претходно прикупљену цијену,

-контрола умањења цијена већих од 50%,

-на којим шифрама производа/услуге је дошло до замјене марке, врсте, продајног мјеста или референтне количине, а да се таква замјена није добро забиљежила,

У свим сличајевима када цијена значајно одступа од претходно снимљене, а да при том не постоји оправдано објашњење за такво одступање, сниматељи се враћају на терен ради накнадне провјере.

Такође, на крају обраде излазни подаци (индекси) се упоређују и са кореспондирајућим излазним подацима земаља из окружења.

9.5 Компилација података

За израчунавање Индекса потрошачких цијена потребно је прво израчунати елементарне индексе, односно индексе репрезентативних ставки на нивоу градова. При томе се као мјера средње вриједности користи геометријска средина. Агрегатни индекси се, након тога, израчунавају кориштењем Laspeyres формуле за пондерисану аритметичку средину, почевши од најнижег нивоа индекса -репрезентативних ставки па до укупног индекса за Републику Српску. Референтна база за израчунавање серије индекса је 2015. година.

Пондери који се примјењују за израчунавање Индекса потрошачких цијена базирани су на подацима финалне, монетарне потрошње домаћинства и представљају вриједности који одражавају релативно учешће производа и услуга у укупној потрошњи домаћинства. Главни извор података за израду пондера је Анкета о потрошњи домаћинства (АПД). При израчунавању се користе два типа пондера: пондери становништва (тзв. хоризонтални пондери) за израчунавање просјечних индекса сваке елементарне ставке за ниво ентитета и пондери вриједности потрошње у домаћинствима на територији РС (тзв. вертикални пондери) за агрегирање укупног индекса, почевши од најнижег нивоа елементарних индекса. За израчунавање Индекса потрошачких цијена у 2019. години, примјењују се пондери који су базирани на подацима из Анкете о потрошњи домаћинства за 2015. годину. Пондери се сваке године коригују с кретањем цијена у претходној години.

9.6 Прилагођавања

С обзиром на то да је Индекс потрошачких цијена национални показатељ инфлације и није предмет ЕСС као што су то хармонизовани индекси, нема стандардних метода прилагођавања, осим у случајевима екстремних вриједности (outlier) односно замјене производа за најсличнији према карактеристикама у опису.

9.6.1 Сезонско прилагођавање

Не примјењује се.